

KELAM

12. SINIF

4. Kelam İlmî ve Güncel Meseleler

2.9. Tenâsüh ve Reenkarnasyon

4. ÜNİTE

KELAM İLMİ VE GÜNCEL MESELELER

Dersimizde neler öğreneceğiz?

- Tenâsüh ve Reenkarnasyon Düşüncesi
- İnsanın Sonsuzluk Duygusu
- İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı

Düşünelim

Önceki Derslerimizi Hatırlayalım

-
- İnanç psikolojisi nedir?
 - İnanç nasıl oluşur?
 - İnsanlık tarihinde görülen belli başlı inanç biçimleri nelerdir?
 - Deizm, Politeizm, Agnostisizm
 - Pozitivizm, Ateizm, Nihilizm, Sekülerizm, Satanizm

İnsanın olaylara bakışını, onları algılayışını etkileyen bir çok sebep vardır.

İnsanlık Tarihinde Görülen İnanç Biçimleri

- **Teizm:** Tek İlah, Tek Yaratıcı, Allah'ın birliği inancı
(Semavi/vahiy dini - Tek Tanrı inancı, Tevhid inancı)
- **Politeizm:** Çok tanrı inancı
(Putperestlik, Paganizm, Mitoloji, Animizm)
- **Ateizm:** Tanrı tanımazlık

İnsanlık Tarihinde Görülen İnanç Biçimleri

- **Deizm:** Varlığı yaratan rolü ile tek Tanrı vardır. Ancak bu yaratmadan sonra Tanrı'nın kâinata ve insana yönelik hiçbir tasarrufunun olmadığına inanılır.
- **Agnostisizm:** Bilinmezcilik ya da bilinemezcilik. Tanrı hakkında kesin bilgi elde etmenin mümkün olmadığını savunan felsefe ya da inanç biçimidir.

Pozitivizm

- Pozitivizm, Fransızca'da “gerçek, olgu, kesin, kanıtlanmış, olumlu” gibi anlamlara gelen ***positif*** kelimesinden türetilmiştir.
- Terim olarak **modern bilimi temele alan; bâtıl inançları, metafizik ve dini, insanlığın ilerlemesini engelleyen bilim öncesi düşünce tarzları** olarak gören dünya görüşünün adıdır.

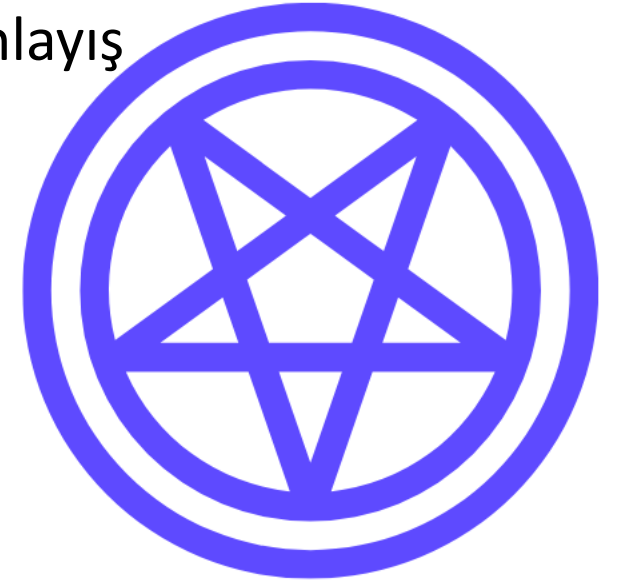
İlhan Kutluer, “Pozitivizm”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 34, s. 335.

Sekülerizm

- Toplumda ahiretten ve diğer dinî, ruhani meselelerden ziyade **dünya hayatına** odaklanılmasına vurgu yapan anlayış ve ideolojiye **sekülerizm** denilir.
- Türkçeye **laiklik, çağdaşlaşma** veya **dünyevileşme** şeklinde çevrilebilen kavram için Fransa'da **laicite** ve **laicisme** kelimeleri kullanılırken İngiltere ve Amerika gibi ülkelerde daha çok **sekülerizm** kavramı tercih edilmektedir.

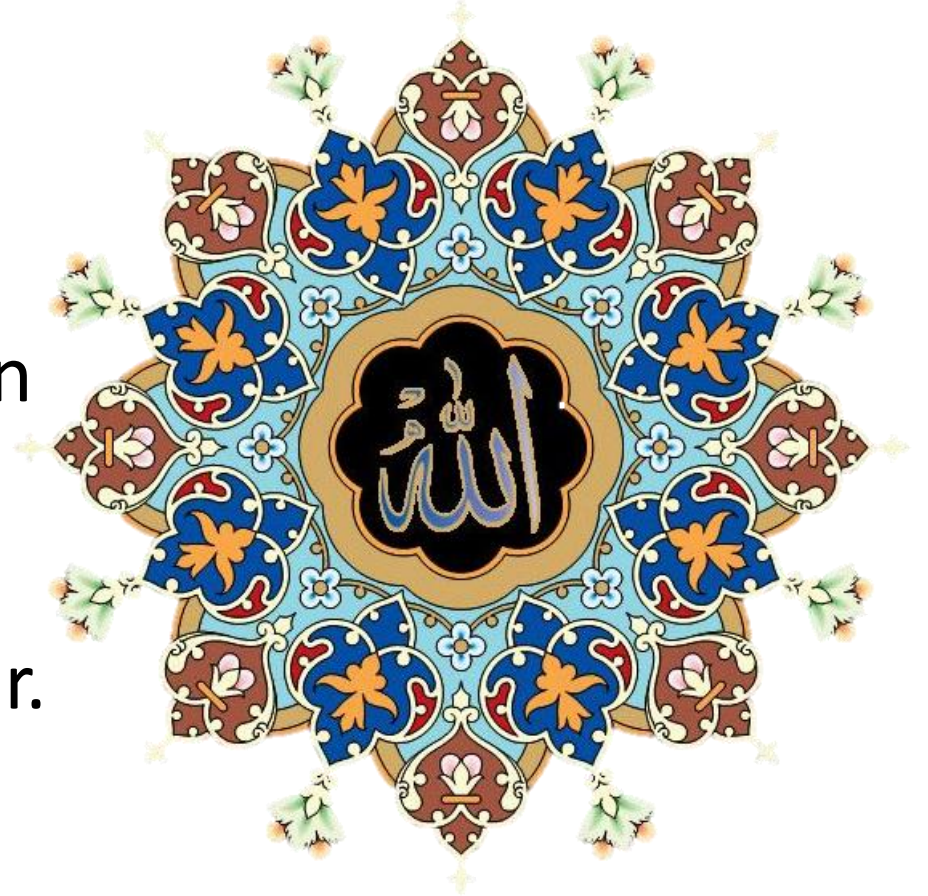
SATANİZM

- **Şeytanı ve şeytanla ilgili sembolleri yücelten ve şeytana tapmayı esas** alan anlayışlara verilen ad.
- Geçmişte Yezidîlik gibi anlayışlarda ve bazı sapkın çevrelerde görülen şeytanı yüceltme ve kutsallaştırma anlayışı, modern dönemlerde **şeytanî özellikleri yüceltme** şekline dönüşmüştür.
- Var olan **gerçekliğe isyan etme duygusunun** belirginleştiği bir anlayış satanizm kapsamında yorumlanmaktadır.

Teizm, Tevhid İnancı

İslam'a göre ilk insandan itibaren insanlığın temel inancı, **Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği** esasına dayanan **tevhid akidesi** olmuştur.

İslam Medeniyetinde Din-Bilim İlişkisi

MÜSLÜMAN BİLİM
ADAMLARI

SONSUZLUK DUYGUSU'NUN YANSIMASI: TENÂSÜH

- İslam'da kabul edilmeyen ve özü itibariyle **ahirete imanı** devre dışı bırakan bir anlayıştır.
- **Tenâsüh inancını**, bütün insanların âdeta ittifakla kabul edegeldiği **ruhun ölümsüzlüğü inancının** bazı dinlerdeki yansıması olarak görmek mümkündür.
- Bu yönüyle **insanların ölümü kabullenemeyişleri** ve içlerinde yer etmiş olan **ebedîlik (bekâ) arzusunun**, istikametten saptırılmış bir karşılığı olarak da değerlendirilebilir.

TENÂSÜH

- Sözlükte tenâsüh, *“gidermek, bir şeyi silip yok etmek”* anlamındaki nesh - nesh etmek kökünden türetilmiştir.
- Terim anlamı olarak **tenâsüh** *“bir şeyi olduğu gibi başka bir yere nakletmek veya kopyalamak, bir şeyi iptal ederek başka bir şeyi onun yerine koymak”* gibi manalara gelir.

TENÂSÜH

- Türkçe’de **tenâsüh**, **ruh göçü**, **yeniden doğuş** kavramlarıyla adlandırılır.
- Batı dillerinde tenâsüh olgusu **reenkarnasyon** kelimesiyle ifade edilir.
- Terim olarak **“ölen insanların ruhunun bir hayvan ya da bir insan bedenine girmesi”** inancını ifade eder.

Ali İhsan Yitik, “Tenâsüh”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 40 s. 442

Temel özellikleri açısından benzer kabul edilseler de tenâsühle reenkarnasyon arasında şu farklara dikkat çekilmektedir:

- **Tenâsüh inancı**, ruhların dünyaya gelip gitmelerini **ceza ve ödül** yaklaşımına dayandırır.
- Tenâsüh inancına göre **ruh, ceza alırsa sonraki bedenlenmesinde** dünyaya bir hayvan bedeninde gelebilir.

(Ödül-ceza ve tekâmüle göre ruh döngüsü)

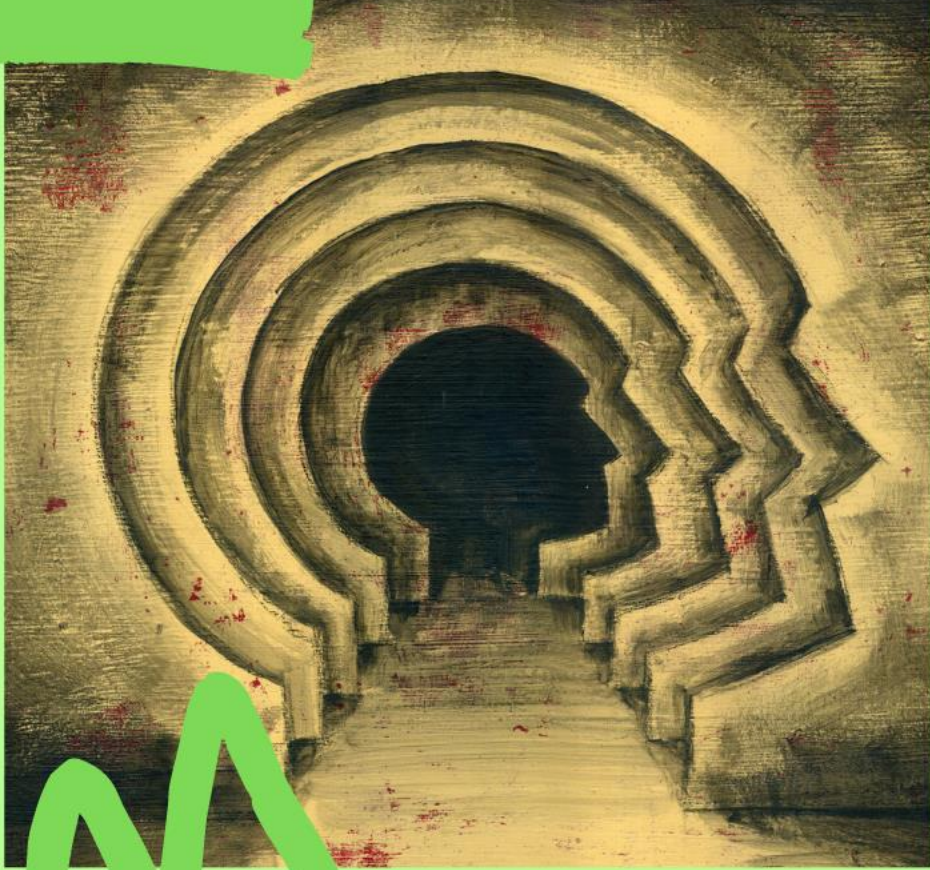
- **Reenkarnasyon inancında** ise cezalandırılma veya ödüllendirilme söz konusu değildir.
- Reenkarnasyonda ise tekâmül sürecinde **geri dönüş** yoktur.

(Aynı öze dayalı ruh döngüsü)

Tenâsüh inancı, daha ziyade Hinduizm merkezli olup, Budizm ve diğer Uzak Doğu dinlerinde kabul görmektedir.

Eski Mısır, Yunan, Roma ve Kelt geleneklerince de benimsendiği belirtilen bu inanç, günümüzde bütün Hint kökenli dinler, bazı yerli Afrika dinleri, Yahudi Kabala geleneği ve Nusayrîlik, İsmailîlik, Dürzîlik ve Yezidîlik gibi mezheplerde kabul edilmektedir.

Tenâsüh, Hint dini düşüncesinde sonsuz ölüm ve yeniden doğuş zincirini ifade eden **samsara** terimiyle anlatılmaktadır. Bu anlayışa göre ruh vardır ve her zaman bir bedenle birlikte bulunur.

Ruh bir bedeni terk ederek başka bedenlere girebilir. Ruhlar nihai aydınlanmaya (Nirvana'ya ulaşmak) kadar sürekli beden değiştirir.

Bu değişimlerde belirleyici olan şey bir önceki bedende yapılan *işlerin ahlaki niteliğidir*. Şayet **iyi ise ruhsal yükseliş, kötü ise ruhsal düşüş** yaşanır.

Ali İhsan Yitik, "Tenâsüh", TDV İslam Ansiklopedisi, C 40 s. 441.

Tenâsüh inancını kabul ettirebilmek için **çeşitli deliller (yaşanılan bir olayı daha önceden yaşamış veya görülen bir yeri daha önceden görmüş olma duygusu, dejavu)** ileri sürülmekteyse de bunların ispat edilmesi mümkün değildir.

Ali İhsan Yitik, “Tenâsüh”, TDV İslam Ansiklopedisi, C 40 s. 441.

İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı

- İslam dini diğer konularda olduğu gibi **ahirete iman, ruhun bekası, ölüm sonrası hayat gibi** konularda da en son ve en mükemmel din olarak çok açık ve net hükümler ortaya koymuştur.
- İslam'ın ahiret ve ölüm sonrası hayata ilişkin inanç esasları arasında, **cennet ve cehenneme dair bilgiler**, tenâsüh inancını kesin bir şekilde reddetmektedir.
- **Cennet nimetlerinden ve cehennem azabından bahseden ayetlerin kesinliği**, özellikle **geriye dönüşle ilgili taleplerin kesin bir dille reddedilişi** bu konuda şüpheye yer bırakmamaktadır.

İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı

- Kur'ân-ı Kerîm'de **yeniden diriltmenin kıyamet günü olacağı, bu diriltmenin bir defaya mahsus olduğu ve ölümden sonra tekrar dünyaya dönüşün asla mümkün olmayacağı** konuları açık bir şekilde dile getirilmiştir. Bu sebeple İslam'da tenâsüh inancının kabul edilmesi mümkün değildir.

İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı ile İlgili Ayetler

Aşağıda yer alan âyet tenâsühün imkânsızlığını konu edinmektedir.

“(Kötülere) uyanlar şöyle derler: **Ah, keşke bir daha dünyaya geri gitmemiz mümkün olsaydı da** şimdi onların bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşsaydık! Böylece Allah onlara işlerini, pişmanlık ve üzüntü kaynağı olarak gösterir ve **onlar artık ateşten çıkamazlar.**”

(Bakara suresi, 167. ayet)

İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı ile İlgili Ayetler

Aşağıda yer alan ayet tenâsühün imkânsızlığını konu edinmektedir.

”Onların ateşin karşısında durdurulup **‘Ah, keşke dünyaya geri gönderilsek de bir daha Rabbimiz’in ayetlerini yalanlamasak ve inananlardan olsak!’** dediklerini bir görsen! Hayır! Daha önce gizlemekte oldukları şeyler (günahlar) kendilerine göründü. Eğer (dünyaya) geri gönderilseler yine kendilerine yasak edilen şeylere döneceklerdir. Zira onlar gerçekten yalancıdırlar. Onlar, hayat ancak bu dünyadaki hayatımızdan ibarettir; biz, bir daha da diriltilecek değiliz, demişlerdi.”

(En’âm suresi, 27-29. ayetler; ayrıca bk. Fâtır suresi, 36-37. ayetler; A’râf suresi, 53. ayet; İbrahim suresi, 44. ayet; Münâfikûn suresi, 10-11. ayetler; Vâkıa suresi, 83-87. ayetler)

Düşünelim

“Nihayet onlardan (müşriklerden) birine ölüm gelip çattığında: **‘Rabbim! der, beni geri gönder** ta ki boşa geçirdiğim dünyada iyi iş (ve hareketler) yapayım.’ Hayır! Onun söylediği bu söz (boş) laftan ibarettir. Onların gerisinde ise, **yeniden dirilecekleri güne kadar (süren) bir berzah vardır.”**

(Müminûn suresi, 99-100. ayetler)

Yukarıdaki ayet üzerinde düşünerek İslam’ın tenâsüh inancına bakış açısını değerlendiriniz.

Dersimizde neler öğrendik?

- Tenâsüh ve Reenkarnasyon Düşüncesi
- İnsanın Sonsuzluk Duygusu
- İslam'ın Tenâsüh ve Reenkarnasyona Bakışı

Hazırlayan
Hasan KAYA